D·N
11/9 1955

Freden eller döden

Då det franska lärarförbundet för tjugu år sedan förklarade sig föredra slaveri framför krig gav det uttryck, i tillspetsad form, åt en vid denna tid utbredd, om också inte härskande opinion. De moderna krigsmedlen är så fruktansvärda, sade man, att krig inte får föras rum, och de mest konsekventa tillhör att därför måste vid ett oförsonligt val man hellre kapitulera än slåss. Motsvarande stämningar i de fria länder där det finns stämningar och opinioner har inte tillnärmelsevis samma styrka i vår tid. Det kan te sig förvånande. Man talar nu, än mer än då, och säkert med längt större rätt, om strids medlens fördödande verkningar, om kriget som ett hot för alla, för hela vår civilisation eller rent av för hela vår värld. Att pacifism och defaitism inte har samma utbredning 1955 som 1933 beror sannolikt väsentligen på att man har färska erfarenheter inte bara av krig, utan av tyranniernas erövringar och ockupationer: men vet att av de onda makterna undertryckta folk riskerar att stympas, att genom propagandans och våldets operationer upphöra att vara folk.

Dilemmat står emellertid kvar, pacifism och defaitism dyker upp även nu, ehuru i regel i maskering. Den offensella linjen är visserligen i alla demokratier klar. Man är ense om att försvar, ett starkt försvar, och det kan aldrig bortresoneras att den som vill försvara sig ytterst är beredd till krig för att värda oberoendet. Samma hållning kommer till uttryck i regeringarnas och parlamentens deklarationer, såsom då skilda riktningar inom den svenska riksdagen under atombombsdebatten våren 1954 förklarade att vi, även med svaga och till stor del föråldrade vapen, var redo att strida mot en angripande stormakt, utrustad med vida mer fullindade förstörelsemedel. Med denna hållning förbindes naturligt en benägenhet, som ofta slår över i ren förljugenhet, att framställa ett modernt krig såsom inte alltför ohyggligt eller förhärjande. I diskussionen om den psykologiska försvarsberedskapen och om civilförsvaret antydes att om människorna har goda nerver och goda skyddsrum, går nog allting att klara. De rutinerade politikerna är robusta och låtsalinga nog att ena ögonblicket profetera om världens undergång i händelse av krig och nästa ögonblick uppmana folk att inför kriget vara karska och lära sig anlägga första förband.

Det är inte underligt att de rapporter vi får om teknikens verklighet och den genomsnittligt bedrägliga officiella propagandan väcker förestållningar om något irrationellt i den förda politiken, stimulerar pacifism och defaitism. Varför skall vi ha ett försvar om krig är utslutet på grund av stridsmedlens förstörelse eller om ett krig, därest det kommer, gör slut på oss ändå? Det är tankar, som främst kommer fram i öppna samtal mellan enskilda, men som också skymtar i de politiska talen och på ledarsidorna i form av allmänna, ofta oklara och liksom avhuggna formuleringar om det osunda eller meningslösa i »nästa krig». De franska lärarnas "krig eller slaveri" skärps till "två eller död". Man kan tveka i valet mellan krig och slaveri, men kan man tveka i valet mellan fred, även om den innebär undergivenhet, och krig, då det innebär en säker död?

För de flesta människor ställda inför ett omedelbart personligt val tycks allt vara att föredra framför döden.

> Döden? Han är min fasa.
> Hellre än döden kvalfullt liv!
> Mina händer och fötter skälve,
> mina hårar avvike,
> bäddar hölje mina lemmar,
> sorka mig på kuset,
> men låt mig leva på korset!

De orden av Maecenas hos Viktor Rydberg synes vara talade ur mänskligthetens hjärta. Även de som giort bekantskap med ett anständigt liv föredrar koncentrationsläger, fängelse och slaveri framför döden; endast få söker i varje fall döden. Om detta beror på "rå" livsvilja eller på att hoppet om en förändring aldrig utplånas är likgiltigt.

Vi bör därför inte söka en lösning av dilemmat i Patrick Henrys ord, de amerikanska skolbarnens stora deklamationsnummer: "Giv mig frihet eller giv mig döden." Alldeles utan betydelse är den tanken visserligen inte: i förväg, särskilt längst i förväg, kan vi åriigt tänka så; vi kan säga oss att det är bättre att "ordna framtiden" så att döden blir det tvungna valet" framför förnedringen. Men om valet står där, verkligt och fritt, kan vi inte lita på det vi anser vara värt dygd.

Det väsentliga svaret är att hela detta dilemma trots allt är skenbart och overkligt. Redan översatsen är tvivelaktig. Talet om världens undergång i händelse av krig är mera befogat nu än förr, men det är fortfarande mycket av 13a propaganda i det. Krig utan de nya förstörelsemedlen är fortfarande tänkbara, för vårt land och för andra stater; vi har under de senaste åren haft exempel därpå. Krig med de nya förstörelsemedlen är så fruktansvärda att de knappt kommer att inträffa, men det är inte givet, inte ens sannolikt att deras verkningar skulle innefatta världens eller vår kulturs undergång. Att detta ständigt påstås är bra i den mån det avskräcker från ingrepp, men påståendet är farligt, lika väl som ogrundat, om det brukas för att slå ned försvarsviljan.

Ojämförligt viktigare är dock helt enkelt att valet "fred eller död" inte ger en riktig bild av vad det gäller. Med försvar, alltså med vilja att hellre strida än kapitulera, blir det mojligt att vi får fred utan att vår frihet går under och möjligt att vi i ett krig kan värja vår fred. Utan försvar, utan vilja att strida, är freden given, men en underkastelse som innebär död för många enskilda och på lång sikt död för nationen är säker. Detta är realiteten, det dilemma som synes olösligt är falskt.

Tonen skärps i Moskva

"Jag vet att jag talar för alla tyskar, inte bara för invånarna i förbundsrepubliken." Oavsett vilka resultat som förbundskansler Adenauer kommer att uppnå under sitt besök i Moskva kan det sägas att dessa hans ord vid förhandlingarnas början på fredagen tydligare än något annat visade hur hänpadsväckande framgångsrik hans politik har varit. Vad som skett är ju detta: i Moskva har Adenauer — den ännu för några månader sedan för alla rättrogna kommunister förhatlige regeringschefen i den förhatliga västtyska republiken — inför Sovjetunionens högsta ledning officiellt framträtt som talesman för "alla tyskar". Han har i Moskva hållit ett anförande vilket innebär att den Sovjetstyrda östtyska republiken med ett fast grepp skjuts åt sidan.

För Adenauers tyska värdar måste detta ha varit ett bestå piller att svälja. Särgrnin hans visade också i sitt tal demonstrativt till "de goda förbindelserna mellan Sovjetunionen och Osttyskland", medan Pravda förklarade att "hr Adenauer inte kan uppträda på hela Tyskl ands vägnar, han kan endast tala på Västtyskl ands, på tyska förbundsrepublikens vägnar". Det är givet att Moskva inte kan tillåta den förestallningen att sprida sig att kanslern skulle ge uttryck åt de tankar och de förhoppningar som rör sig bland Osttyskl ands underkuvade folk. Det kan tilläggas att flyktingströmmen från Ost- till Västtyskland under de senaste veckorna nått högre siffror än på mycket länge — ett tecken på besvikelsen efter sommarens misslyckande i Genève och på pessimismen inför höstens utrikesministermöte.

När Adenauer i Moskva gjorde sig till alla tyskars talesman var det främst i frågan om Tysklands återförening. Det är redan tydligt att man på rysk sida — efter att i somras i samband med de första inviterna till Adenauer ha viftat med återföreningen — inte har någon lust att fördjupa sig i denna fråga. Det rör sig här, säger Bulganin nu, om ett problem som "i första hand rör tyskarna själva" — en formel som gör det möjligt för de ryska ledarna att dra sig ut ur pinsamma diskussioner om t. ex. fria allt yska val. Samma tendens framträdde ju för övrigt i Genèvekonferensens slutskede.

Av allt att döma har för Moskva det närmaste konkreta syftet med inbjudningen till Adenauer varit att få till stånd regulära diplomatiska förbindelser med Västtyskland, medan förbundskanslern räknat med möjligheten att få hem tyska krigsfångar och civildeporterade från Sovjet. Uppgifterna om de tyska fångarnas antal varierar; det har talats om 70.000 militärer och lika många civila.

Enligt tördagens telegram från Moskva har emellertid också krigsfångediskussionen kört fast innan den på allvar kommit i gång, samtidigt som tonen skärpts efter fredagens inledande älskvärdheter. Bulganin har dels krävt att de tyska delegater skulle delta i överläggningarna om fångarna, dels förklarat att det i Ryssland inte finns mer än 9.626 tyska fångar, vilka samtliga betecknades som krigsförbrytare. Några tyska krigsfångar i vanlig bemärkelse tycks man över huvud taget inte vilja känna till i Moskva, inte heller några deporterade tyska civila.

Mot bakgrunden av tidigare uppgifter om antalet i Sovjetunionen kvarhållna tyskar måste Bulganins påstående ha kommit som en chock för den tyska delegationen — liksom för opinionen i Tyskland. Den av Bulganin nämnda siffran kan omöjligt vara riktig, men det är svårt att se hur Moskva skall kunna ge sina uppgifter ett sken av trovärdighet än att förklara att de till Sovjet massvis borfslåpade tyska civila? Uppenbart är att Bulganins besked måste förvärra upprättandet av diplomatiska förbindelser mellan Sovjetunionen och Västtyskland; därmed skulle ett väsentligt ryskt önskemål gå om intet.

Det kom på fredagen också till en direkt sammanstötning över konferensbordet sedan Adenauer berört de ryska soldaternas grymheter på tysk mark. Chrustjev fann detta "kränkande" och talade om de ryska soldaternas "heliga plikt". I verkligheten gjorde sig dagge de krigsförande skyldiga till ohyggliga våldsdåd. Den nazistiska regim som stod bakom grymheterna har störtats; den kommunistiska har vidgat att välde.

PRESSGRANNAR

Spekulationerna inför nästa års avtalsrörelse började tidigt, tidigare än vanligt, och upptakten var en konferens i Saltsjöbaden under SAF:s ledning. Vad diskussionerna där rört sig om är förstås för andra än de närmast inblivande, men efter som talet strax efterå gick om 15-nestopp och arbetsdagarnas pris hårför — att alla grupper skulle acceptera att ligga stilla — bör tämligen konkreta frågeställningar ha resta, skriver tidskriften Handelstjänstmannen:

Från talet om lönestopp under vissa villkor har "buden" gått över tvärtom avtal till en förnyad löneruntid i återhållsamhetens och enhetlighetens tecken, d. v. s. att man vill närmast mena, att parterna bör resonera sig fram till en uppfattning, som svarar mot de produktiva resurserna. En årligt knappade på kakan är bättre än den glupska aptiten, som ovillkorligen medför orättvis fördelning, efter längre upplösning i inflationens tecken. Men just nu är det förmånligt tyst om den kommande avtalsrörelsen: spekulationerna har verkanat och man frågar sig varför.

Är det inte så att det lahlla lätmot massor till förnäktighet och tystar spekulationerna? De som eventuellt trodde sig kunna nonchalera löftet till arbetsfreden att aldrig mer acceptera idiotstoppets orättvisor har genom utvecklingen på prizfronten fått en kraftsläpare!

Det går inte att komma ifrån kompensationskraven och produktionsövertidet måste fördelas utan att den utjämning, som de efterslipande grupperna åtnjuta, fått, äventyras. Ländernas som vanligt höjdhuvuda och långtgående krav stämmer i nuvarande läge till eftertänksamhet och försiktighet. Ländernas är faktiskt den osäkra faktor, som gör det ganska omöjligt för arbetstagarna att acceptera det i och för sig vettiga förslaget att förlänga avtalsperioderna.

Det hästa vore att lönerörelsen kör kortvarig och lugn — härtill skulle kanske en konferens på högsta nivå av rent informativ karaktär kunna bidra, framhåller tidskriften.

Striden om ordförandeposten inom Socialdemokratiska ungdomsförbundet tillhåller inte Norrländska Socialdemokraten:

Det avgörande är väl att de båda riktningarnas kandidater och pådrivare inte var situationen vuxna utan lät lavinen rulla igång. Inga andra ordförandekandidater under tidigare skeden i förbundets historia skulle ha lätit det gå till regelrätt valstrider före kongressen på det sätt dessa två tillåt. Som karlar skulle de ha resonerat ut med varandra öppet och ärligt. Detta borde även dessa kandidater ha gjort. De metoder som kommit till användning — från båda sidor — kan inte ha varit huvudkandidaternas främmande. Och ändå har det inte tagits avstånd, annat än från motståndarsidans metoder! Härigenom har skapats en bitterhet i striden som det knappast är någon idé att förneka. Varmed inte är sagt att alla som röstade är engagerade. Men tillräckligt många är engagerade för att det ska bli svårt för förbundsledningen att arbeta effektivt.

Fem rösters majoritet är för litet för en ordförande — det hade varit bättre med en tredje kandidat, anser tidningen.

När är Almehy anser att tryckfriheten i princip inte bör vara märkligare än att den väl kan låta sig tumma på för att bättre säkerna övrerna med de nykterhetspolitiska ambitionerna röjer en dylik inställning en dogmatisk överiro på förbud och föreskrifter som endast kan hedra fanatikerna på området, skriver Arbetet (s):

Vi har den största personliga respekt för hr Almehys rätt att hysa sådana åsikter, men vi vill dock allvarligt ifrågasätta om den nu har med sådan varm nitälskan förfäktar verkligen blir bäst betjänad genom dessa. Är det någon mening med att öka medborgarnas personliga ansvar måste väl också åtgärder i en sådan riktning vara förenade med större mått av förtroende från de kontrollerande och övervakande myndigheternas sida. Det skulle kanske inte skada att också den sidan av saken undersöktes någon gång emellanåt.

Hr Almehys sekretariska grodperspektiv beträffar inte nykterhetsaken.

Haakon ...

(Forts. från sidan 1)

Svenske gränsbefälhavaren fick beröm för orderbrott

tyskarna, som dagen innan, den 11, bombarderade Nybergsund, där de då vistades. Ordentligt utrötttade kom sällskapet på morgonen den 12 april till norska tullstationen Lillebu vid Drevsjö, några kilometer från svenska gränsen i höjd med Idre i norrvästra Dalarna.

Utrikesminister Koht yrkade på att kungen, kronprinsen och de andra som var i Drevsjö skulle söka en trygg uppehållsort i Sverige för att få vila ut något dygn. Utrikesministern ringde till sin svenska kollega, utrikesminister Günther, för att få visshet om kungen och de som följde honom fritt kunde få återvända till Norge när de vilat ut. Trygve Lie berättar att utrikesminister Günther inte kunde ge omedelbart besked — han skulle överlägga med regeringen först.

Efter någon timme kom telefon från Günther som sade att svenska regeringen inte kunde lova någon ting. Under sådana omständigheter ville kung Haakon och kronprinsen Olav inte resa in i Sverige. En diskussion i sällskapet slutade med att utrikesminister Koht och ett par andra skulle resa till Sverige för att bl. a. ordna med de pengar som regeringen fått över till Sverige med departementstjänstemän. Kungen och de övriga skulle fortsätta med bil vinter ut.

Men just när alla stod resfärdiga gick flygarm — tyska jaktplan och bombplan var på väg mot tullstationen. Trygve Lie försökte att nå Koht och skulle ta en kort avstickare in i Sverige till fots faran var över. Så skedde också. Hela sällskapet för över gränsen utan att bli hejdade förrän i Flötningen, mellan en och en halv tre kilometer in i Sverige.

Norska bilarna i full fart över gränsen

Dåvarande kaptenen, nuvarande majoren vid I 14 i Gävle, Torsten Påhlgren, var *chef för de svenska* styrkorna i Flötningen. Major Påhlgren berättar nu för Dagens Nyheter om kung Haakons besök i Flötningen:

— Vi hade kommit på plats vid 4-tiden natten innan, det var rätt livlig trafik över gränsen, många norska flyktingar kom över. Vi fick meddelande om att det stod en rad norska bilar med högre norska officerare och regeringsmedlemmar på andra sidan gränsen, och det gick rykten om att kung Haakon var där. Vi hade också fått rapport om bombanfallet mot Nybergsund dagen innan och att de kungliga hemmen under tystnaden. Men vi kunde inte få bekräftat att kungen stod där på andra sidan gränsen.

Major Påhlgren bläddrar i sina anteckningar:

— Kl. 16.30 kom det rapport från vår postering framme vid gränsgården att de norska bilarna kom i full fart över gränsen. De fick köra utan att bli hejdade, I sällskap hade de den svenske tullstationsföreståndaren Per Paulsson. Bilarna fortsatte fram till tullstationen i Flötningen, där de stoppades vid tullbommen.

Kungen avböjde inbjudan att stiga in

Trygve Lie berättar i sina memoarer att han gick in i kooperativa affären och fick ringa till befälhavaren för de svenska styrkorna — det var alltså dåvarande kaptenen Påhlgren.

Major Påhlgren fortsätter sin berättelse:

— Jag hade sett bilarna genom mitt expeditionsfönster och gick ut. Det var kungen, kronprinsen, överste Ostgaard och flera norska regeringsmedlemmar. De talade om att tyski flyg spanade efter dem och att de bara ville stanna en kort stund tills flygarna försvunnit. Då ville de återvända. Jag bjöd kung Haakon stiga in på expeditionen, men han avböjde och underströk att han ville återvända till Norge så fort som det var möjligt.

Kungen verkade nervös, för resten var de oroliga allesammans. Jag kände ju till att de utsatts för bombning dagen innan i Nybergsund och jag sag också de tyska flygplanen, kretsa på andra sidan gränsen — tyska flyget krinkte dock inte svenska gränsen denna gång, annars var de över några gånger.

Återvände efter 20 minuter

Enligt instruktionen skulle den svenske platsbefälhavaren ha intervenerat kungen och kronprinsen och övriga Ostgaard som var i uniform. Men så skedde inte.

— Jag var medveten att jag handlade i strid mot instruktionen, säger major Påhlgren. Jag ringde försvarsområdesbefälhavaren, överste Anders Andén, som var i Sälma, men kunde inte ge mig något råd. Också landshövdingen i Kopparbergen i Stockholm på telefon men fick inte kontakt med den. Och så handlade jag efter eget omdöme, när kungen och kronprinsen och de flesta andra efter 20 minuter, när flygarna var över, ville återvända över gränsen.

Efteråt ringde överste Andén och frågade hur jag gjort. Jag svarade som det var att jag lätit dem återvända. "Det var rätt, det vill säga det var alldeles åt helvete fel", var överstens svar.

— Jag minns mycket väl den där händelsen, säger numera pensionerade tullstationsföreståndaren Per Paulsson i Idre. Jag hade med kungen och Trygve Lie och utrikesminister Koht. Saken var nämligen den att en norsk dam på morgonen den 12 april ringde från Gästis i Särna och sade att hon var utrikesminister Kohts sekreterare. De hade kommit från varandra vid bombningen av Nybergsund och hon hade hamnat i Sverige alltså, sade hon. Hon undrade om jag visste var norska regeringen fanns.

Det visste jag mycket väl, berättar hr Paulsson, jag hade fått veta det av norska tullen i Lillebu på morgonen. Men jag kunde inte i telefon tala om vad jag visste för en för mig vitt främmande dam. Hon ringde fram på dagen igen, och då fick jag genom försäkringsmannen på Gästis, som sett damens pass, bekräftat att damen var Kohts sekreterare. Hon bad mig söka få kontakt med utrikesministern.

Därför tog jag på eftermiddagen min bil och for över till norska tullstationen och träffade både Koht och Lie, Kung Haakons bil stod för resten på svenska sidan om gränsgatan. Kungen var inne på tullstationen. Koht sade åt mig att medsekreteraren att hon skulle stanna där hon var tills hon fick annat besked.

"Hann inte hejda dem"

Vi stod där ute på backen och prstade, Koht, Lie och jag, när det kom larm från ett skogsarbetarområdem, att tyska flygare var på väg, säger hr Paulsson. Och i ett ögonblick kungen och kronprinsen och hela sällskapet rusande ut till bilarna och for i väg över till Sverige för brinnande livet. Det gick så fort så jag hann inte hejda dem — bestämmelserna var ju rätt rigorösa då, och eftersom det var norsk militär i uniform, skulle de ju internerats. Jag blev sist i kilkön under färden fram till tullstationen i Flötningen.

Där stoppades bilarna av en ung officersaspirant med dragen pistol, omtalar hr Paulsson. Tullhusmannen stod upp, för det var livlig trafik av svenska militärbilar.

Tullstationsföreståndaren hade vid det här laget hunnit fram:

DAGENS NYHETER
TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon 22 40 00
för riksamtal: 22 40 20
Telegramadress: Dagnyheter
Postgiro: 1816 (för annonser)
Stämmer 1 857 (för prenumeration)

Chefredaktör: Herbert Tingsten
(Träffas säkrast kl. 13.30—14.30)
Politisk huvudredaktör:
Leif Ahlberg
Redaktionschef och ansvarig utgivare: Sten Hedman

Dagens Nyheters Aktiebolag: Verkst. direktör: Helge Hedberg

PRENUMERATIONSPRISER
A — Stockholmsupplaga
Stor-Stämma övriga tättinlagsområde landet
Månad ..... kr. 6:75 6:25
Kvartal ..... kr. 19:75 18:25
Halvår ..... kr. 39:— 36:—

ANNONSPRISLISTA
daterad 1/1 1955 tillhandahålles på begäran.

Från starten av 30557
Dagens Nyheters tryckeri, Stockholm 1955

— Jag höjd kungen stiga in, men han tackade nej. Han ville vänta och se, sade han. När flygarna gett sig i väg skulle han fara tillbaka. Jag bjöd åt gammal och erbar inte med att fly, sade kungen till mig.

Efter en 20 minuter kom det telefon. från norska sidan att tyska flygarna tagit en annan väg, och kungen bad att få återvända. Och det fick han ju. Han tackade för vänligt bemötande och for sin väg.

Det har ju diskuterats så mycket om kung Haakon och sällskapet var över i Sverige, fortsätter hr Paulsson. Jag hörde i norska radion för några år sedan en debatt i storlinjet, där pastlenden om att kungen och regeringsmedlemmarna varit på svensk mark dementerades och storlingspresident Hambros uttryckte sin tillfredsställelse över att ryktena vatit osanna.

Men jag visste hur det var och nu har ju Trygve Lie också talat om sanningen.

En glädje för hela livet ...

ger ett gott piano. Det blir Edert barns bäste vän. — Men köp ett nytt förstklassigt piano ... endast då får Ni full valuta på lång sikt. Välj bland våra gamla beprövade 5 svenska och 5 utländska fabrikat i moderna stilar och tvisiar.

Mycket bekväma amorteringsvillkor enligt vår PIANOSPARPLAN

Ring tel. 11 76 19 eller besök oss för vidare upplysningar och broschyrer

Jacobsson PIANO — MAGASIN DROTTNINGGATAN 66

Filial Östermalmstorg 4. Tel. 63 37 70

Kan Ni tro att dessa båda bär hörapparat?

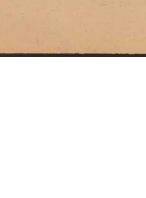

Akumed HÖR-glasögon

nu hos specialoptikerna ....

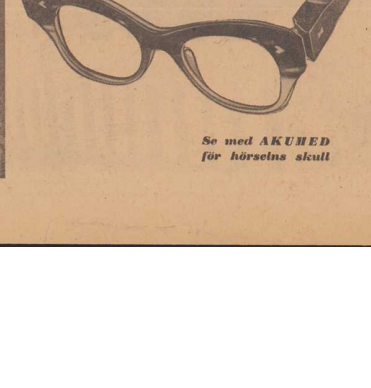

Se med AKUMED för hörselns skull

den elegantaste hörapparat Ni sett

För Er som vill höra bättre är Akumed hörglasögon den idealiska lösningen. Ingen anar att Ni använder hörapparat. — Ni behöver ej tänka på någon speciell klädsel för att dölja mikrofonen. Akumed passar lika bra till sportdräkt som till dekolletage. Dessutom slipper Ni de friktionsljud som lätt uppstår vid kontakt med kläderna. Akumed är ett konstverk av elegans och precision, som ger ett störningsfritt, naturligt ljud, samtidigt som Ni korrigerar eventuella synfel.

Alla förstärkarinstrument är osynligt immonterade i glasögonbågarna. Ljudupptagningen sker vid örat, vilket ger en naturlig, behaglig rumskänsla.

Bekväm att använda vid telefonering. Bågens moderna form är klädsam för såväl herrar som damer. Har Ni inget synfel används vanligt "fönsterglas".

Ljudstyrkan är reglerbar.

När glasögonen ej används avkopplas strömmen automatiskt. Akumed hörglasögon är driftsäkra, lättskötta, ekonomiska och givetvis försedda med TRANSISTORER. Som batteri användes en liten energitablett som Ni själv kan ladda upp i medföljande laddningsaggregat.

Därför *ingen* batterikostnad *under flera år.*

Följande specialoptiker är auktoriserade återförsäljare:

AVESTA
E. Nilsson
ARVIKA
Strandar
BODEN
G. Fregrs
BOLLNÄS
E. Sjögren
BORLÄNGE
G. Ljung
ESKILSTUNA
F. Levin
FALKENBERG
Ingvar Andersson
FALKÖPING
K-Carlsson
FALUN
Sedlund
GAVLE
O. Brynte
GÖTEBORG
Schramm
V. Hamng. 22
S. Vrangs
Kungsg. 17
HALMSTAD
Hanne Nilsson
HUDIKSVALL
A. E. Sundberg
HÄRNÖSAND
Nordberg
JÖNKÖPING
Solheim
KALMAR
Holm
KALSHAMN
K. Ahlqvist
KARLSKOGA
Ljungberg
KARLSTAD
G. Gustafsson
KATRINEHOLM
Sätir
KRISTIANSTAD
O. W. Andersson
KÖPING
Lund
LANDSKRONA
Pehrsson
LINKÖPING
Lundberg
LUDVIKA
Lundström
LULEÅ
Yrrin Olsson
LYSEKIL
K. J. Lycke
MALMBERGET
O. E. Jonsson
MALMÖ
Hellsten
MARIESTAD
Ivar Wetslund
MOTALA
Ahlin
MÖLNDAL
Rydenfors
NORRKÖPING
Newman
NÄSSJÖ
Hansson
PITEÅ
N. Roströn
SKELLEFTEÅ
Hurmans A.-B.
SKÖVDE
Ahlström
SOLLEFTEÅ
H. Berg
SUNDSVBERG
H. Matthson
SUNDSVALL
Hedbergs
SÖLVESBORG
P. V. Svensson
TROLLHÄTTAN
Wallmans
UMEÅ
Hurmans A.-B.
VARBERG
Norman
VISBY
Th. Wennerberg
VÄSTERVIK
Ahlgrens
VÄSTERÅS
Lestes A.-B.
VÄXJÖ
Domicilute
YSTAD
A. Westerstrand
ÖREBRO
Lennell
ÖRNSKÖLDSVIK
A.-B. G. Green
ÖSTERSUND
Nilsson & Appelqvist
OSTHAMMAR
S. Andersson
STOCKHOLM
Samson
Kungsgatan 35
Biolika
Götgatan 26

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.